

Sp.

105. Tillaga til þingsályktunar

[70. mál]

um aukna nýtingu í fiskvinnslu.

Flm.: Stefán Guðmundsson, Alexander Stefánsson.

Alþingi ályktar að fela ríkisstjórninni, í samráði við aðila veiða og vinnslu sjávarfangs, að hlutast til um að gerð verði hið fyrsta könnun á því, á hvern hátt megi sem best ná hámarksnýtingu þess sjávarafla sem á land kemur.

Greinargerð.

Tillaga um þetta efni var flutt á 100. löggjafarþingi af Stefáni Guðmundssyni og Vilhjálmi Hjálmarssyni. Tillagan var síðan endurflutt óbreytt á 101. löggjafarþingi af Vilhjálmi Hjálmarssyni og Alexander Stefánssyni, en varð ekki útrædd.

Tillagan er nú endurflutt og að nokkru breytt með tilliti til nýrri upplýsinga um afla og nýtingu.

Það er öllum orðið ljóst, að hafið er ekki sá brunnur sem endalaust verður ausið úr. Því verður að leggja stóru aukna áherslu á gæði og fullnýtingu þess hráefnis er þaðan fæst. Hvernig það nýtist, sem úr hafinu er dregið, er ekki einkamál þeirra er að veiðum og vinnslu starfa. Það er hagsmunamál þjóðarinnar allrar að þar sé vel og skynsamlega að staðið.

Með tilkomu minni skuttogaranna má segja að um byltingu hafi verið að ræða í meðferð á fiski. M. a. var þá byrjað að ísa fisk í kassa um borð í veiðiskipum og flytja hann þannig til fiskvinnslustöðva í landi, sem ætti að hækka nýtingu viðkomandi frystihúss um ca. 3%. Hér var stigið skref í þá átt að bæta gæði hráefnisins, sem þegar hefur sýnt ótvíræðan árangur. T. d. er slíkur fiskur verðlagður 12% hærra en fiskur ísaður í stíur.

Á undanförunum árum hefur nokkuð verið unnið að endurbótum í fiskiðnaði, en þó hvergi nærri sem skyldi. Ljóst er, að mikið fjármagn þarf að koma til og aukið skipulag veiða og vinnslu. Það liggur þó jafnframt fyrir, að mjög verulegum árangri má ná í þessum efnum með ekki mjög miklu fjármagni, sé rétt og skipulega að unnið.

Í skýrslu frá Þjóðhagsstofnun, sem út kom í október 1977 og fjallar um afkomu frystihúsa, segir m. a.:

„Niðurstaða þessarar athugunar leiddi í ljós geysimikinn mun að því er varðar nýtingu aflans. Þannig nam framleiðslan á frystum þorski á Vestfjörðum og Norðurlandi eystra um 40% af mótteknum þorski til frystingar, í Reykjavík og á Reykjanesi um þriðjung og á Vesturlandi röskum þriðjung eða 36%, sem jafnframt var meðaltal fyrir allt landið. Svipuðu máli gegnir um aðrar fisktegundir. Hér er tafla úr nefndri skýrslu er sýnir nýtingarhlutföll helstu fisktegunda í frystingu árið 1976. Sennilegt er, að nýting á vissum landsvæðum hafi hækkað töluvert frá nýtingarútreikningum þeim sem hér eru. Líklegt er að nýting á landsmeðaltali hafi hækkað um 2% milli árana 1976 og 1979.

Nýtingarhlutföll helstu fisktegunda í frystingu 1976, „stílfært lands-
hlutamynstur“, miðað er við slægðan fisk með haus.

	Reykjavík, Reykjanes	Vesturland	Vestfirðir	Norðurland vestra	Norðurland eystra	Austfirðir	Suðurland	Allt landið
Dorskur	33.6	35.9	39.9	33.3	40.0	38.0	(36.0)	36.0
Ýsa	(34.5)	33.4	40.4	33.8	37.2	33.4	38.6	34.5
Ufsi	39.4	39.1	46.7	40.3	43.3	41.5	42.1	41.8
Karfi	29.1	24.8	25.0	27.7	26.9	22.1	25.0	28.0
Langa	(45.0)	(45.0)	(45.0)	(45.0)	(45.0)	35.5	30.2	38.8
Steinbitur	32.9	24.4	28.9	33.2	29.6	25.3	27.1	29.0
Grálúða	33.8	39.2	49.0	36.1	36.4	34.9	36.2	38.0

Skýringar:

Með stílfærðu landshlutamynstri er átt við það, að nýtingartölur hvers landshluta og fyrir landið allt, eins og þær tölur koma út skv. framleiðslutölum sölusamtaka og hráefnismagni til frystingar skv. Fiskifélaginu, eru leiðréttar hlutfallslega þannig að landsmeðaltal verði í samræmi við S. H. á meðalnýtingu hverrar fisktegundar. Marningsblokk er ekki meðtalin við ákvörðun nýtingarhlutfalla.

Tímaritið Sjávarfréttir fékk fyrirtækin Hagvang hf. og Rekstrartækni sf. til að gera úttekt á tapi vinnslunnar vegna lélegrar hráefnisnýtingar miðað við skýrslu Þjóðhagsstofnunar.

Rekstrartækni sf. hefur yfirfarið þetta nú og sett fram, miðað við afla og verðlag s. l. árs. Áætla má að viðmiðun, sem gengið er frá sem marki upp á við, sé að minnsta kosti 2% (stig) of lág. Sé tekið tillit til punkta 3 og 4 má áætla niðurstöðu marktæka.

Sé gengið út frá þeirri forsendu, að nýtingin væri alls staðar eins mikil og hún er í besta landshlutanum, kemur eftirfarandi í ljós:

**Áætlað tap vegna lélegrar hráefnisnýtingar á fjórum fisktegundum.
(Magntölur 1979.)**

	Hráefni til frystingar						Áætlað tap		
	1. jan.—okt. tonn	2. Áætlað nóv.—des. tonn	3. 1 + 2 tonn	4. Besti lands- hluti %	5. Landsmeðal- tal %	6. Mismunur %	7. Aukning framl. tonn	8. Meðalverð pr. tonn (1.1. 1980)	9. Samtals tap þús. kr.
Þorskur	177 182	17 718	194 900	40.0	36.0	4.0	7 796	1 012	7 890
Ýsa	34 953	3 495	38 448	40.4	34.5	5.9	2 268	1 113	2 524
Ufsi	34 052	3 405	37 457	46.7	41.8	4.9	1 835	614	1 127
Karfi	48 072	4 807	52 879	29.1	28.0	1.1	582	683	379
			323 684				12 481		11 938

Það sem hér kemur fram, sýnir að miklum árangri megi ná með bættu skipu-
lagi og aukinni hagræðingu í fiskiðnaðinum. Samkvæmt því, sem hér kemur fram, er
framleiðniaukning 12 481 tonn, sem svarar til ca. 32 000 tonna afla, það er sem næst
meðalársafli 10 skuttogara.

Það virðist ljóst, að margir milljarðar tapast árlega vegna lélegrar nýtingar
hráefnis í frystihúsunum, og er þó hér hvergi vikið að ýmsum möguleikum til full-
nýtingar á öðrum fisktegundum og fiskúrgangi, en þar eru gífurleg verðmæti sem
í súginn fara og til þessa hafa lítið sem ekkert verið nýtt, enda rannsóknir mjög
takmarkaðar á því sviði.

Með flutningi þessarar tillögu vilja flutningsmenn vekja athygli stjórnvalda á
mikilvægi þess, að hér sé brugðið skjótt við og úrbóta leitað.